

Jan Arends in beeld

Poëzie en film een goede combinatie in de klas

In september ging de film over het leven van de dichter Jan Arends in première. Regisseur Jules Nesna verfilmde het turbulente leven van deze markante, maar niet zo bekende Nederlandse schrijver. Cor Geljon breekt een lans voor lessen met/over Jan Arends in de klas. Een introductie via beeld.

Cor Geljon

Niet iedere leerling grijpt spontaan naar een roman van Louis Couperus, maar een fragment uit de film *Eline Vere* heeft al menig scholier over de streep getrokken. Een interessant interview op video met een dichter kan zelfs een weinig gemotiveerde klas nieuwsgierig maken naar zijn gedichten. Er is gelukkig in toenemende mate beeldmateriaal verkrijgbaar dat uitstekend als smaakmaker kan dienen voor een schrijver die niet tot de top-tien van de Diepzeelijken behoort. Eigenlijk zou je de videorecorder voortdurend in de aanslag moeten hebben, want in een tijd waarin de moderne media ons op aangename wijze razendsnel introduceren in onbekende werelden, is het dom om dit soort visuele hulpmiddelen ongebruikt te laten. Een prachtig overzicht van materiaal dat de les voor docent en leerling kan veraangename is te vinden in het recent verschenen boek *Literatuur in klank en beeld. Audio-visuele en digitale media bij het literatuuronderwijs* door Thera Post-Hofman, een uitgave van het NBLC.

De film over Jan Arends

Op 21 januari 1974, de dag nadat zijn gedichtenbundel *Lunchpauzegedichten* uitkomt, pleegt Jan Arends zelfmoord door uit het raam van zijn kamer aan het Roelof Hartplein in Amsterdam te

springen. Hiermee kwam een eind aan het leven van een wonderlijk man, die als huisknecht en tekstschrijver een zeer opmerkelijk leven leidde. Arends lijkt een beetje vergeten, maar zijn werk heeft een zeer aparte kleur, die hem tot een uniek figuur in de Nederlandse literatuur maakt. Leerlingen hebben in eerste instantie soms wat moeite met zijn werk, maar als ze eenmaal gewonnen zijn, 'gaan ze er ook voor'. Het is een interessante man en zijn werk biedt toch veel herkenningspunten. Zijn bekendste verhaal *Keefman* werd indertijd maandenlang door Jacques Commandeur met veel succes als voorstelling in de theaters gespeeld. In veel van zijn werk gaat het om de onmacht om contact te leggen met anderen. Dit en zijn verblijf in de psychiatrische inrichtingen hebben zijn leven en werk bepaald. 'Ik ben een melaatse. Ik ben in het Krankenhaus. Ik ben een rotte plek in de samenleving', zegt hij ergens. Juist voor die leerlingen die even een duwtje moeten hebben om binnen dit genre onbekend werk te lezen, is er binnenkort een film die hen over de grens kan helpen.

Vrijgezel op kamer

De film *Arends* is geen poging tot het verklaren van de zelfmoord, maar pro-

beert te laten zien hoe hij het 48 jaar heeft volgehouden. Het scenario bestaat uit twee verhaallijnen. De eerste, het heden, is gebaseerd op het verhaal *Vrijgezel op kamer*. Hierin trekt een man zich terug op de meest sombere huurkamer die hij kan vinden. In de film is het Arends zelf die daar zijn intrek neemt. Terwijl hij langzaam aftakt, kijkt hij terug op zijn leven. Deze flashbacks vormen de tweede verhaallijn, waarin we vanaf 1974 steeds verder terug in de tijd gaan. De flashbacks zijn een zoektocht naar wat er gebeurd is in zijn leven. Ze zijn doorspekt met de practical jokes en de specifieke Arends-humor. Aan het eind komen de twee verhalen bij elkaar. Arends komt vooral aan het woord via zijn gedichten en teksten.

Video op scherp

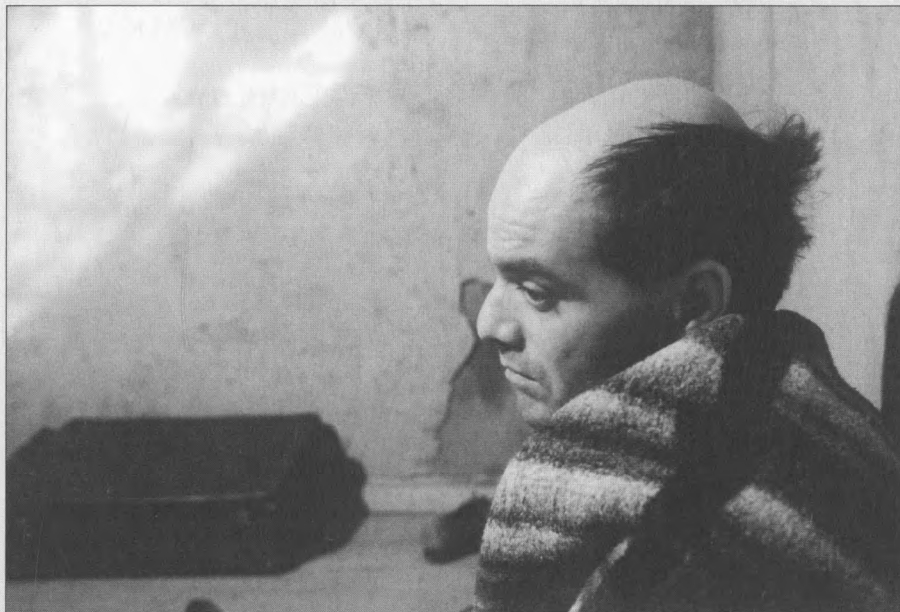
Het scenario werd geschreven door Koert Davidse in samenwerking met regisseur Jules Nesna. Jeroen Willems speelt Jan Arends, Trudy de Jong is zijn hospita en Porgy Franssen zijn vriend Gerrit.

Op de filmdagen in Utrecht in september ging de film in première en in de loop van november wordt hij door de NPS uitgezonden. Zet de videorecorder maar vast op scherp. ■

Jan

Arends

Jan Arends
(Jeroen Willems)
in de huurkamer

Fotografie: Pieter van der Houwen

Jan Arends (Jeroen Willems)
en zijn collega Hans (Roef
Ragas) in het reclamebureau